PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 3. štev. 593 - Cena 6 lir - 4 jugolire - 2.50 din | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST sobota, 17. maja 1947 | UREDNIŠTVO in UPRAVA. PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

Delavci, vaši sovražniki se poslužujejo vseh sredstev, da bi vas opeharili. Zato bodite trdni, odločni in združeni!

Wallace ponovno obsoja notranjo in zunanjo politiko ZDA

Detroit, 16. (AFP) — Na nekem zborovanju v Detroitu je imel Henry Wallace govor, v katerem je med drugim dejal: «Če bo šla zunanja politika ZDA po sedanji poti, se bomo znašli pred depresijo. Če se bo zunanja politika ZDA razvijala v sedanjem pravcu, bo prišlo do prelivanja krvi in nekega dne neizbežno do vojne.»

Pred veliko množico delavcev je Wallace izjavil, da je dobil od evropskih narodov, ki jih je obiskal, nalogo naj zbere vse sile, ki bodo v imenu miru delovale za svetovno enotnost.

Glavni predlogi, ki jih Wallace postavlja za rešitev kritičnega položaja v svetu, so: program za gradnjo stanovanj za demobilizirance, uvedba progresivnega davka na kapital, čim večje izkoriščanje naravnih virov, zakon proti rasnim razlikovanjem, znižanje cen in ohranitev kupne zmožnosti potrošnikov.

Nato je Wallace pripomnil: «Notranja politika ZDA gre vedno za tem, da še bolj obogati bogataše, in vedno bolj obuboža reveže ter da vedno bolj zasužnji ljudstvo.»

Govoril je nato ponovno o ameriški zunanji politiki in izjavil: «Trumanova doktrina šibi Veliko Britanijo, slabša njen položaj in jo sili, da vzdržuje mnogo vojaštva ter ne daje nobenega upanja za dosego svetovne enotnosti.»

Glede svojega potovanja po Evropi je Wallace pripomnil: «V Franciji so mnenja, da ima Trumanova doktrina namen razdvojiti državo, podpirati De Gaullea in odpraviti parlamentarno demokracijo. Na koncu je Wallace dejal: «Ali skuša William Bullitt, ki je sedaj v Franciji, stopiti v stike z De Gaulleom z nevednostjo ameriškega zunanjega ministra ali pa z njegovim privoljenjem?»

Nezakoniti sklepi Varnostnega sveta

Lake Success, 16. — Danes je Varnostni svet razpravljal o grškem vprašanju. Jugoslovanski delegat Sava Kosanović je izjavil, da je sklep Varnostnega sveta, s katerim pooblašča anketno komisijo, da pošlje na severno grško mejo pomožno podkomisijo, nezakonit, ker le Varnostni svet sam lahko nalaga Združenim narodom določene obveznosti. Jugoslavija se ne brani podvreči se sklepom OZN, zahteva pa, da se zadeva razčisti v smislu karte OZN. Pozval je nato Varnostni svet, naj vso zadevo znova preuči.

Govoril je nato še sovjetski delegat Gromiko in seja se je odložila na sredo.

V Turčiji so ukinili že 13 demokratičnih listov

Ankara, 16. (AFP) — Turške oblasti so ukinile satirični tednik «Marko Parcha», ki je bil najbolj razširjen opozicijski tednik. List je objavil članek, s katerim je kritiziral ameriško pomoč Turčiji. To je že trinajsti list, ki so ga od decembra dalje ukinili.

Fašizem v Angliji

London, 16. — Laburistični poslanec Ayrton Gould je dobil grozilno pismo, ki pravi, da ga bodo preganjali, če se bo še nadalje upiral britanskemu odseku Ku Klux Klana. Ayrton Gould je izjavil, da so danes fašistični elementi močnejši, kakor bi si kdo mislil.

Sovjetska odlikovanja članom angleške trgovske korporacije

London, 16. (Tass) — Sovjetski veleposlanik v Londonu Zarubin je izročil sovjetska odlikovanja članom britanske trgovske korporacije zaradi točnega izvrševanja naloge pri prevažanju vojnega materiala in živil skozi Iran v Sovjetsko zvezo med osvobodilno vojno.

Gospodarska komisija za Evropo je zaključila delo

Ženeva, 16. (AFP) — Gospodarska komisija za Evropo je zaključila svoje delo in se bo zopet sestala v Ženevi 5. julija.

Bolgarski novinarji na Reki

Reka, 16 (Tanjug) — Iz Zagreba je včeraj prispela na Reko skupina bolgarskih novinarjev, ki je obiskala Jugoslavijo. Novinarji so si ogledali pristanišče in nato odpotovali v Opatijo. Od tu bodo odpotovali v Crikvenico in Kraljevico.

Madžari v Jugoslaviji uživajo popolno enakopravnost

Budimpešta, 16. (Tanjug) — Madžarski poslanik v Beogradu Zoltan Santo, ki se nahaja trenutno v Budimpešti, je izjavil dopisniku lista «Szapad Nep», da jugoslovansko javno mnenje pazljivo sledi borbi madžarske demokracije proti reakciji. Madžarska narodna manjšina v Jugoslaviji uživa popolno enakopravnost na vseh področjih

Izdajalec Lukas pred sodiščem

Praga, 16. (Tanjug) — 21. maja se bo pred ljudskim sodiščem v Pragi začela razprava proti bivšemu voditelju slovaške nacionalsocialistične stranke dr. Lukasu, ki je leta 1938. združil to stranko s Hlinkovo stranko

Nitti dobil mandat za sestavo vlade

Rim, 16. — Predsednik De Nicola je uradno pooblastil Nittija, naj sestavi novo vlado. Po razgovoru s predsednikom je Nitti izjavil, da si je pridržal odgovor, ko bo začel razgovore. Predvideva se, da bo Nitti skušal sestaviti koncentracijsko vlado centruma in levice.

Prisrčni odnošaji med FLRJ in Romunijo

Bukarešta, 16. (Tanjug) — Glasilo romunske social-demokratične stranke «Libertatea» objavlja članek o listih romunske kulturne zveze v Jugoslaviji in ugotavlja, da ta primer jasno dokazuje, da je možno uvesti dobre odnošaje povsod, kjer vlada demokracija, ki je ne ovirata šovinizem in politika nacionalnega separatizma, ki sta svojčas onemogočala odnošaje med narodi srednje in južno-vzhodne Evrope

O svobodnem političnem, kulturnem in narodnem udejstvovanju romunske manjšine v Jugoslaviji pravi list med drugim: «To nam dokazuje, da ne obstoja med Jugoslavijo in našo državo noben nesporazum, pač pa prijateljski odkriti in prisrčni odnošaji, ki se stalno boljšajo.

Ameriški Hrvatje maršalu Titu

Beograd, 16. (Tanjug) — Hrvatski izseljenci iz vseh krajev Amerike so poslali s svojega kongresa v Clevelandu maršalu Titu pismo, ki pravi: «Za mir, svobodo in demokracijo izražamo pred našim narodom in pred vsem svetom solidarnost in enotnost z ostalimi demokratičnimi in naprednimi državljani ZDA za napredek in trajen mir, kakor je napovedoval predsednik Roosevelt. Mobilizirali bomo vse naše umske in fizične moči, da bi prišlo do večjega prijateljstva in sodelovanja med narodi ZDA in Jugoslavijo.»

Dalje izražajo veliko veselje in navdušenje za napredek jugoslovanskih narodov in za uresničeno edinstvo. Ameriški Hrvati obljubljajo, da bodo svojo domovino podprli z vsem, da bi na ta način pripomogli k obnovi.

Predlogi delegacij v komisiji za Avstrijo

Dunaj, 16. (AFP) — Komisija za pogodbo z Avstrijo je imela danes kratko sejo in nato odložila razpravljanje na jutri, ker želi sovjetskega delegacija preučiti predloge, ki so jih postavile ostale tri delegacije.

Spomenica o Ljudskem domu v Gorici

I.

Včeraj je posebna delegacija izročila guvernerjevemu pomočniku v Gorici spomenico o goriškem Ljudskem domu. Pomočnik je članu delegacije tov. Vižintinu izjavil, da so stavbo sedaj predali finančni upravi in da bo treba to vprašanje rešiti z italijansko vlado. Izjavil je dalje, da bodo spomenico preučili in naj se vrne v torek.

Danes objavljamo prvi del spomenice in bomo nadaljevanje objavili v prihodnjih številkah.

Ustanovitev

V drugi polovici 19. stoletja je napredovala narodna osamosvojitev goriških Slovencev. Razvijala se je z neverjetno naglim razmahom, ki je dal slutiti, da bo stoletno mrtvilo v najkrajšem času premagano in da se bodo v kratkih desetletjih strnili v krepko gospodarsko in kulturno enotnost. Valovi napredka so zajeli tudi Goriško in tu obrodili izredno bogate plodove. Na vseh področjih je cvetelo kulturno in gospodarsko delo. Povsod so ustanavljali prosvetna društva, pevske in bralne krožke, čitalnice, prirejali ljudske tabore, ustanavljali zadruge. Porajal se je slovenski trgovski in obrtniški stan. Tako se je zgodilo, da je bila vsa dežela z goriškim mestom pretkana z izredno gosto mrežo vseh mogočih kulturnih in gospodarskih organizacij.

Vzrok temu narodnemu gibanju je iskati v globokih gospodarskih razlogih. Ljudstvo je bilo od vladajoče gospode tekom vseh stoletij tlačeno. Napočila je doba, ko se je ljudstvo moglo osamosvojiti in si ustvarjati boljše življenjske pogoje. Ta gospodarska zavest je v mnogočem krepila vodilno duhovno smer in željo po izživljanju in ustvarjanju v lastnem materinskem jeziku. Poleg pesnikov in pisateljev smo dobili krepke politične in gospodarske organizatorje.

V takih okoliščinah se je rodila v letu 1895 zamisel osrednjega denarnega zavoda in z njim tudi misel po lastnem gospodarskem in kulturnem domu v Gorici. Pokojni dr. Tuma in Andrej Gaberšček sta od leta 1895 dalje to misel preučevala. Tedaj je dežela in mesto štelo že nad 1000 slovenskih obrtnikov in trgovcev. Rodila se je misel o ustanovitvi «Trgovske in obrtne zadruge», ki naj bi ves naš življenj na gospodarskem in kulturnem polju povezala v krepko organizirano enoto. Dr. Tuma je sestavil načrte in pravila. Novi denarni zavod je postal na osnovi izvirne zamisli: uvedel je nekakšne varčevalne roke. Deleži so znašali po 300 kron in so se nabirali v 260 tednih po 1 krono. Odziv našega ljudstva, trgovcev, obrtnikov, učiteljstva in duhovščine je bil ogromen. Zadruga je bila vpisana v zadružni register 31. julija 1897, poslovati pa je pričela 1. oktobra istega leta že s 1.000 deleži.

Pričela so se leta velikih gospodarskih podvigov. Slovenci so kupovali največje in najlepše stavbe, prostore in stavbišča v Gorici. Ko se je «Trgovska in obrtna zadruga» gospodarsko okrepila, je takoj mislila na gradnjo velikega lastnega doma. Tako se je pojavila misel o postavitvi osrednjega gospodarskega in kulturnega doma v Gorici pod imenom «Trgovski dom». Stavbišče je bilo kupljeno v središču mesta tik ob Ljudskem vrtu. To je bilo mogoče že po petih letih zadružnega poslovanja. Načrte za Trgovski dom je sestavil dr. Maks Fabijani, tedaj profesor na dunajski visoki šoli, dom sam pa je zgradil po njegovih načrtih inž. Josip Costaperaria. V domu so bili zamišljeni prostori denarnega zavoda, prostori za razna kulturna društva, velika gledališka dvorana, na uličnih straneh v pritličju najmodernejše trgovine. Stavba je bila postavljena v jeseni 1904. Z njo se pričenja novo obdobje gospodarskega in kulturnega življenja goriških Slovencev.

Vloga «Trgovskega doma» pred prvo svetovno vojno

«Trgovska in obrtna zadruga» je žela vedno večje uspehe. Velike stavbe v mestu kakor «Hotel pri zlatem jelenu» in eden največjih in najrazkošnejših hotelov na vsem Primorskem «Südbahn Hotel» sta bila njena last. Tako še mnoge druge stavbe. Tudi na industrijsko-obrtniškem polju je krepko podpirala vse, ki so se nanjo obračali. Ustanovljena je bila velika «Mizarska zadruga» v Solkanu z ogromnimi izgledi izvoza svojih izdelkov v prekomorske dežele, zlasti v Egipt.

V kulturnem pogledu pa pomeni Trgovski dom za vsa leta do izbruha prve svetovne vojne najsvetlejše poglavje v zlati knjigi kulturnega dela goriških Slovencev. Tu smo imeli glasbeno šolo, pevsko društvo, ki je prirejalo izredno kvalitetne koncerte in operne predstave med drugimi Dvorakove oratorije), vzgajalo glasbenike (tenorist Rijavec, ki ga poznajo koncertne dvorane in operni odri vsega sveta, je izšel iz te šole). Gledališke predstave so se vršile redno vsako sezono, vršila so se gostovanja gledališča iz Ljubljane. «Sokol» je imel v dvorani svojo telovadnico. Več pokolenj je našlo v bogati in razkošno opremljeni čitalnici in knjižnici goriške «Prosvete» idejne pobude za vse kasnejše življenje. Vrstila so se redna predavanja domačih in drugih predavateljev. Prihajali so predavat profesorji zagrebškega vseučilišča. Skratka «Trgovski dom» je postal kulturno in gospodarsko središče Slovencev.

(Se nadaljuje)

Delavska okrevališča v Jugoslaviji

Letos bo 11.500 delavcev prebilo brezplačni dopust v okrevališčih

Osrednji odbor Enotnih sindikatov je letos še bolj pospešil skrb zato, da bi čimvečje število delavcev in nameščencev prebilo letni plačani dopust v delavskih okrevališčih. Delavstvo Jugoslavije mora imeti koristi od teh okrevališč, ki mu morajo biti na razpolago s svojimi udobnostmi in zmernimi cenami, ker je delavstvo to zaslužilo v polni meri. Število delavskih okrevališč se je povečalo letos od tri na sedem, a število postelj se je pomnožilo od 218 na 1000. Na ta način je dana možnost, da se odpočije v delavskih okrevališčih veliko večje število delavcev kot pa lansko leto.

Lansko leto je odredba o plačanem letnem dopustu izkla šele 4. julija, zaradi tega ni mogel osrednji odbor v tako kratkem času usposobiti večjega števila razpadajočih in poškodovanih zgradb ter jih oskrbeti z vsem potrebnim. Edino delavsko okrevališče, ki je bilo usposobljeno že deset dni po podpisu te odredbe, je bilo v Vrnjački banji s 70 posteljami. Septembra meseca so bila usposobljena tudi okrevališča v Kaštel Starem v Dalmaciji s 60 posteljami, v Gozdu-Martuljku v Sloveniji z 88 posteljami. Ta tri okrevališča je obiskalo 1235 udarnikov in zaslužnih delavcev iz vse Jugoslavije, ki so svoj odmor prebili na račun subvencije milijon dinarjev, ki jih je dal osrednji odbor v ta namen strokovnim zvezam.

Letos so se priprave za odhod delavcev v razna letovišča in okrevališča pričele že januarja meseca. Število okrevališč se je povečalo. Prevzete so zgradbe za letovišča v Opatiji s 120 posteljami, v Biogradu na moru s 100 posteljami, v Ulcinju s 120 posteljami, v Arandjelovcu z 200 posteljami, na Fruški gori z 80 posteljami, medtem ko so prevzeli v Gozdu-Martuljku v Sloveniji še eno zgradbo z 82 posteljami in povečali delavsko okrevališče v Kaštel Starem od 60 postelj na 140 postelj. Vsa ta okrevališča bodo lahko sprejela na petnajstdnevni dopust 11.500 delavcev, kar je za 10.265 več kot lansko leto. Razen tega so se dotacije strokovnim zvezam, ki jih je podelil osrednji odbor, povečale na 4 milijone dinarjev, tako da bo 3800 udarnikov in zaslužnih delavcev prebilo svoj oddih brezplačno v delavskih okrevališčih. Kot vidimo, je bilo 35% zmogljivosti delavskih letovišč izkoriščeno za brezplačni oddih. Iz vsega tega se jasno opaža, kako veliko skrb polagajo ljudske oblasti in sindikati, da bi okrevalo čim večje število zaslužnih delavcev na stroške svojih sindikalnih organizacij.

Ta skrb sindikatov je imela odmev tudi pri učencih y gospodarstvu. V ta namen je osrednji odbor Enotnih sindikatov dodelil 2 milijona dinarjev osrednjemu odboru ljudske mladine Jugoslavije, ki bo s to vsoto omogočil najmarljivejšim delavcem mladincem, da prebijejo letni odmor v mladinskih domovih v Jelsi na Hvaru, v Zadru in v Borlu v Sloveniji.

Razen teh okrevališč, ki so pod nadzorstvom osrednjega odbora in ki so nekatera odprta vse leto, druga delno, nekatera samo v sezoni (n. pr. delavsko okrevališče v Gozdu-Martuljku) — nekatera bodo otvorjena šele letos junija — obstojajo tudi delavska okrevališča pod vodstvom glavnega odbora Enotnih sindikatov posameznih republik.

Ker ni na razpolago zadostno število zgradb, ki bi se mogle prenediti v delavska okrevališča, osrednji odbor pa razpolaga že letos s vsoto 69 milijonov dinarjev za zgraditev okrevališč, je podvzel takoj korake za zgraditev velikega delavskega okrevališča v Ohridu. V kratkem bodo pričeli z graditvijo delavskega okrevališča na Boračkih jezerih v Hercegovini. Zgraditev teh objektov, od katerih bo vsak lahko sprejel po 150 delavcev, bo stala 60 milijonov dinarjev.

V petletnem načrtu je razen tega predvideno 180 milijonov dinarjev za zgraditev večjega števila podobnih objektov. V ta namen so odrejena gradilišča y Bohinju in na Plitviških jezerih.

V sindikalnih organizacijah je včlanjeno vse delavstvo, zaradi tega je potrebno veliko število delavskih okrevališč in ogromno število postelj. S pomočjo ljudskih oblasti in sindikalnih organizacij bodo postopoma dosegli, da bo mogel vsak delavec Jugoslavije prebiti svoj letni oddih v okrevališčih na morju ali pa v planinah. Okrevališča bodo upravljali sindikati.

Letos je bilo pa še nemogoče popolnoma izvršiti ta načrt, ker je šele začetek realizacije te velike koristi za naše delavstvo. Razporeditev za porabo teh okrevališč je bila napravljena po številni moči posameznih strokovnih zvez in glavnih odborih Enotnih sindikatov po republikah, da bi se na ta način čim bolj pravilno izkoristila dodeljena mesta.

Že v začetku marca je osrednji odbor razdelil potrebna mesta za vse leto 1947 za ona okrevališča, ki se odpro 15. aprila in to razdelitev poslal vsem strokovnim zvezam.

Glavni odbor Enotnih sindikatov Hrvatske je organiziral načrtno pošiljanje delavcev in nameščencev iz vse republike na letni odmor v Stubičke Toplice pri Zagrebu, v Lovran, v Kaštel Stari, v Zadar in Gozd-Martuljek v Sloveniji.

Pred odhodom na odmor dobi vsak delavec potne stroške in del vsote za stroške odmora iz podružniškega fonda za letni odmor delavcev, tako da prebijejo delavci skoraj popolnoma brezplačno svoj letni oddih.

Do sedaj so poslali na oddih v Stubičke Toplice tri skupine po 85 delavcev, sledilo jim bo še 18 takih skupin. V Zadar so odšle tri skupine po 26 delavcev, odšlo bo pa še 19 skupin. V Lovran bo odšlo 22 skupin po 770 delavcev, v Kaštel Stari odhajajo štiri skupine po 10 delavcev in 13 skupin po 15 delavcev. V Gozd-Martuljek bo odšlo 17 skupin po 10 delavcev.

Razprava o zunanji politiki v angleški zbornici

ZDRUŽITEV EVROPE

naj se osnuje na trdnem sodelovanju med Anglijo in ZSSR

London, 16. (AFP) — Na današnjem razpravljanju o britanski zunanji politiki je laburist Rees William dejal, da je bilo ameriško zadržanje do Kitanjske v zadnjih desetih letih porazno, kar lahko nudi Veliki Britaniji možnost za izvedbo velikih stvari. Laburist Harold Davies je dejal, da bi v primeru vojne med Anglosaksonci in ZSSR gledal Daljni vzhod na Sovjetsko zvezo kot na voditelja. Konservativec Mac Millan je izjavil, da je Bevinova politika v Grčiji nekoliko nesigurna in temna. Svetoval je, naj bi vodili politiko popustljivosti do Italije, kar da je v interesu Anglije in ZDA. Dejal je dalje, da ne smatra, da je spopad med vzhodom in zahodom neizbežen, in pripomnil, da je politika pacifizma bolj nevarna kakor odločna politika.

Ob zaključku razpravljanja je Bevin izjavil, da bi bila angleška vlada prisiljena revidirati svojo politiko, če ne bi bilo mogoče urediti sedanjih mednarodnih nesporazumov. Izjavil je tudi, da je prepovedano pisanje mednarodnega tiska o pariški in moskovski konferenci spravilo državnike, ki bi morali organizirati mir, v precejšnjo zadrego; pripomnil pa je, da se ta očitek nanaša predvsem na ameriški tisk.

Glede Egipta je Bevin dejal, da Velika Britanija ne namerava ugoditi egiptovski vladi na račun Sudana. Dejal je tudi, da je Srednji vzhod življenjske važnosti za Commonwealth in za svetovni mir, zato mora britanska vlada posvečati temu predelu trajno pozornost.

Bevin je izrazil upanje, da bo možno v kratkem skleniti mirovno pogodbo z Japonsko, in zaključil, da je Velika Britanija še vedno velesila in da igra zelo važno vlogo pri organizaciji svetovnega miru.

Britanski tisk posveča obširne komentarje včerajšnjemu Bevinovemu govoru. «Daily Worker» je mnenja, da Bevinov govor ni prvovrsten, in pravi, da bo londonska konferenca dala boljše uspehe, če bo vlada imenovala zunanjega ministra, ki bo res zmožen delati za združeno Evropo, ki naj temelji na trdnem anglo-sovjetskem sodelovanju.

To je vladi omogočilo podvzeti ukrepe za izboljšanje življenjskega standarda, za znižanje cen predmetom tekoče uporabe in za znižanje davka na mezde in plače. Gottwald je dalje izjavil, da obstojajo vsi ugodni pogoji za izvedbo načrta; dosedanji uspehi pa dokazujejo, da je bil načrt na najboljši način pripravljen.

Poljaki v Nemčiji solidarni s poljsko vlado

Berlin, 16. (AFP) — Na zborovanju poljskih delegatov na sovjetskem področju, ki je bilo v Berlinu pod predsedstvom generala Pravina, so izglasovali resolucijo, v kateri izjavljajo, da je poljska meja na Odri in Nisi nedotakljiva in da so Poljaki, ki so sedaj še v Nemčiji, solidarni s političnim programom poljske vlade ter so pripravljeni vrniti se v domovino, da sodelujejo pri njeni obnovi.

Gospodarski načrt ČSR se z uspehom izvaja

Praga, 16. (Tanjug) — Predsednik češkoslovaške vlade Klement Gottwald je po radiu izjavil, da je izvajanje češkoslovaškega gospodarskega načrta doseglo v letošnjih prvih štirih mesecih velik uspeh.

BRITANSKE ČETE POMAGAJO grški vladi v borbi proti ljudski vojski

Izjave britanskega polkovnika Seperja o angleškem sodelovanju z monarhofašistično vojsko

London, 16. (Tanjug) — List «World News Service» objavlja vtise polkovnika britanske vojske v Grčiji Seperja, ki je kot šef britanske gospodarske misije v Solunu podal ostavko. Med vojno je bil Seper oficir za zvezo med britanskim poveljstvom na Bližnjem vzhodu in Grčijo.

V svojem dnevniku pravi Seper med drugim: «Ako ostane britanska vojska v Grčiji s pomočjo ameriškega denarja in orožja, pomeni, da so britanski vojaki postali plačani vojaki. Mi zgubljamo v Grčiji vse prijatelje, ki smo jim imeli, ker dovoljujemo internacije in deportacije, ker objavljamo laži in izkoriščamo Grke. Britanski funkcionarji se mešajo v notranje grške zadeve proti volji in interesom Grkov.

Britanske čete pomagajo vladi v borbi proti demokratični vojski; kjer koli so grške čete, so zraven tudi oddelki britanske vojske. Polkovnik Cozen, šef britanske vojaške misije v Solunu, sodeluje na vseh sejah glavnega stana generala Ventirisa in izdeluje načrt za napad na grške partizane. Angleške čete sodelujejo pri teh napadih. Sami Angleži napadajo, razstreljujejo svoje tanke, potem pa valijo krivdo na partizane, da bi opravičili «napad» na njih. Angleži sami ustvarjajo namerno «incidente». Policija izvršuje grozodejstva in njen poveljnik Ksantopulos bi bil v vsaki drugi deželi obsojen na dosmrtno ječo. Grška vlada zaman upa, da bo uničila partizane, čeprav nimajo težkega orožja.»

Atenski tisk objavlja poročilo glavnega stana generala Markosa, poveljnika grške demokratične armade, o uspehih prve vladne ofenzive. V tej ofenzivi so grški borci izgubili 211 ljudi, medtem ko so vladne čete imele 219 mrtvih, 424 ranjenih in zmrznjenih ter 19 ujetnikov. Borci so zaplenili ogromne količine orožja in streliva.

Vdova grškega komunističnega poslanca Zevgosa, ki so ga umorili 20. marca v Solunu, je vložila protest proti Zervasu, ministru za javni red in proti guvernerju Rodopoulosu, katera obtožuje, da sta organizirala umor njenega moža.

Preiskovalna komisija za Grčijo v Ženevi ne bo poslala Varnostnemu svetu enotnega poročila, temveč bodo razne delegacije zaradi nesporazuma poslale vsaka svoje poročilo o delovanju preiskovalne komisije v Grčiji.

Bevin pojde v Nemčijo

London, 16. (AFP) — Zunanje ministrstvo je potrdilo, da namerava Bevin odpotovati v Nemčijo, da se sestane z rudarji in kovinarji na britanskem področju. Določen ni bil dan odhoda.

BIDAULT O KONFERENCI V MOSKVI

Pariz, 16. (AFP) — Francoski zunanji minister Bidault je na tiskovni konferenci izjavil, da je moskovska konferenca dala možnost seznaniti se dokončno s stališči štirih velesil do nemškega in avstrijskega vprašanja.

Dejal je, da so na moskovski konferenci razpravljali o treh glavnih vprašanjih, ki so: izvedba gospodarske enotnosti v Nemčiji, reparacije in dvigi iz tekoče proizvodnje ter niveliranje proizvodnje nemške industrije. Po francoskem mnenju bi bilo treba preučiti tá tri vprašanja skupno in predati zadevo izvedencem. Pristavil je, da prvi neuspeh ni nepopravljiv, da pa je potrebno, je nadaljeval Bidault, doseči en edini mir in ne več dvostranskih dogovorov.

Bidault je naznačil tri bistvene točke: 1. glede nemškega vprašanja ne more Francija ravnati kot posrednica in z manjšo nepopustljivostjo, kakor da bi tu šlo za vprašanja, ki niso življenjska za njeno bodočnost. 2. ker je vedno teže priti tudi samo do delnega sporazuma, je potrebno pospešiti rešitev nemškega vprašanja, ki je bistveno vprašanje.

Na vprašanje novinarjev glede tesnejših stikov med Francijo in anglosaškim blokom po moskovski konferenci je Bidault odgovoril: «Anglosaški blok je izraz, ki pride prav Rusom, toda po mojem ta blok uradno ne obstoja. Važno je, da smo z Veliko Britanijo in ZDA dosegli sporazum o premogu.»

O Posarju je Bidault dejal, da ga Franciji nihče ne odklanja, da pa to ne pomeni sprejem francoskih zahtev. Dejal je tudi, da je naklonjen združitvi dveh okupacijskih področij pod pogojem, da se spoštujejo francoske zahteve. O reparacijah, ki naj bi se dvigale iz tekoče proizvodnje, je Bidault pripomnil, da nima Francija nič pripomniti in to še posebno glede sovjetskih zahtev.

Na vprašanje novinarjev je Bidault končno izjavil, da je Francija dobila posojilo 250 milijonov dolarjev brez vsakega političnega pogoja.

Pogajanja med FLRJ in ZDA za ureditev kreditov

Washington, 16. (AFP) — Zunanje ministrstvo ZDA in jugoslovansko veleposlaništvo v Washingtonu sta javila, da bodo 19. maja pričeli s pogajanji za ureditev kreditov na račun posojila in najema. Razpravljali bodo tudi o ameriškem imetju v Jugoslaviji in jugoslovanskem imetju v ZDA.

Javna dela v Istri

Pazin, 16. (Tanjug) — Pokrajinska komisija za načrtovanje za Istro je pripravila načrt za gospodarske investicije v letu 1947. Določenih je 717.578.235 lir. Od tega zneska bodo uporabili 205 milijonov za razvoj industrije. Razen tega je določen tudi znesek za posamezne okraje, tako da prekaša skupni znesek 180 milijonov lir. Za zgraditev in popravo cest bodo porabili 47 milijonov lir; za vodovode 57 milijonov lir. Predvidevajo tudi zgraditev električnih central na Cresu in Lošinju. Za izsušitev močvirij ob reki Mirni in Raši bodo porabili nad 9 miljonov lir. Določen je znesek preko 32 milijonov lir za razvoj ribolova in za industrijo konserviranja rib. Letos bodo zgradili in popravili 21 šol.

ZAUPNICA FRANCOSKI VLADI

Amerika bo poslala Franciji novih 150.000 ton žita

Na današnji seji narodne skupščine je bila Ramadierovi vladi izglasovana zaupnica. Komunisti in republikanska stranka svobode so se vzdržali glasovanja.

Pariz, 16. (AFP) — Delavci v dveh oddelkih tovarne Renault so sklenili z veliko večino, da se bodo vrnili na delo. Enako so sklenili tudi delavci v pariških mlinih.

Danes so organizirali v pariški pokrajini 33 zborovanj kovinarskih delavcev, ki zahtevajo 10 frankov za produkcijsko premijo.

Ameriško poljedelsko ministrstvo javlja, da je dalo na razpolago Franciji novih 150.000 ton žita. Predstavnik ministrstva je izjavil, da znaša skupna količina žita, ki je odmerjena Franciji 343.000 ton.

V Ameriki zanikujejo vesti, da se ZDA pripravljajo na ponudbo milijarde dolarjev Franciji

Poziv židovskim delavcem

Lake Success, 16. (AFP) — Glavni tajnik organizacije Združenih narodov (OZN) Trygve Lie je sporočil članom anketne komisije za Palestino, da bo 26. maja posebna seja za določitev načrta za delo in notranjega postopka.

Židovska levičarska stranka v Palestini je v pozivu na židovske delavce med drugim izjavila, da so Sovjetska zveza in države vzhodne Evrope prevzele obrambo židovskega ljudstva in da s tem omogočajo židovsko-arabsko sodelovanje. Poziv vabi na ustanovitev skupne fronte vseh naprednih sil v svetu.

Razstreljena tovarna

Innsbruck, 16. (AFP) — Razstrelili so velikansko tovarno za vojni material, ki je bila zgrajena pod zemljo. Za to so uporabili 12 ton eksploziva. Tovarno, ki ima tri nadstropja, so nacisti zgradili leta 1944 na goratem področju Voralberg.

∴

WASHINGTON. — Mešana komisija senatorjev in poslancev je danes odobrila zakon o kreditu 350 milijonov dolarjev za pomoč evropskim državam in Kitajski.

Politika izven OF je za Slovence izdajalska

Izvršni odbor SIAU je na svoji zadnji seji razpravljal tudi o časopisu «Demokracija», ki izhaja v Trstu in Gorici. Pri tem je soglasno

ugotovil,

da je ta tednik po svoji vsebini in načinu pisanja izraz politike, ki jo vodijo izdajalski emigrantski krogi Jugoslavije.

Z izpadi proti Jugoslaviji, njeni ljudski oblasti in ustroju je ta list že takoj v začetku pokazal svoj protiljudski, protidemokratični in protislovenski značaj, pokazal, da služi politiki mednarodne reakcije in na tržaškem ozemlju delujočih imperialistov, ki se poslužujejo tudi časopisa «Demokracija» za svojo protijugoslovansko politiko. Značaj tega lista nam še posebno jasno osvetljuje dejstvo, da so ga pozdravili italijanski reakcionarni krogi potom glasil «Messaggero veneto» in «Emancipazione».

Izvršni odbor SIAU je obsoja izdajalsko vlogo tega lista ter

opozarja

hkrati Slovence Trsta in ozemlja, naj ne nasedajo tej politiki, ker noben Slovenec ne more govoriti o interesih slovenstva, če se politično udejstvuje izven OF, vsenarodni politični organizaciji slovenskega naroda, kajti kdor skuša voditi politiko izven OF, sestavnega dela SIAU, vodi protislovensko politiko in politiko proti slovensko-italijanskemu bratstvu.

Zato Izvršni odbor SIAU

poziva

Slovence Trsta in ozemlja, da obsodijo ta nov poskus protiljudskega delovanja, ki pomeni izdajstvo nad slovenskim narodom, in še bolj utrdijo enotnost OF, ki edina lahko zaščiti narodne pravice Slovencev v bratski povezanosti z italijanskimi demokratičnimi množicami v okviru SIAU.

IZVRŠNI ODBOR SIAU

Angloamerikanci so potrebni reakciji v Trstu

«Navzočnost Anglo-amerikancev v Trstu je bila in je potrebna za obrambo pred še mnogo večjo nevarnostjo». Tako piše «Voce libera» jasno in dobesedno v svojem uvodnem članku. Ne smemo misliti, da so to napisali, kar tako brez namena, te besede imajo globok smisel in pomen in razkrinkujejo to šovinistično glasilo, v čigavem interesu prav za prav piše.

Ugotoviti moramo, da je to napisalo glasilo reakcije, kar je ponoven dokaz našim trditvam, da je politika ZVU protiljudska, kajti drugače bi reakcionarno glasilo gotovo ne zagovarjalo anglo-ameriške okupacije. V interesu obrambe reakcije pišejo, da je prisotnost še potrebna. Sicer to vemo vsi, da bi brez njihove pomoči ne predstavljali ničesar in bi bil na tem ozemlju že davno red in mir.

Danes je jasno, da je ZVU odgovorna za bedo, brezposelnost, gospodarsko neurejenost, visoke cene itd. na tem ozemlju. In kljub temu piše šovinistično glasilo, da je njena prisotnost potrebna za obrambo pred še večjimi nevarnostmi. Kakšnimi nevarnostmi? Vojna je minula in STO je že tako rekoč dejstvo. Kakšne nevarnosti vidi «Voce libera»?

Odgovor je lahek! «Voce libera» in vsa reakcija se boji ljudskih množic in njenih organizacij. Reakcionarji se boje za svoje pozicije in stolčke, na katerih sede sedaj s pomočjo Anglo-amerikancev. In zato iščejo zaveznikov. Ker nimajo opore pri ljudstvu, zato pišejo, da so potrebni Anglo-amerikanci za obrambo, toda pri tem mislijo na obrambo svojih interesov. Za račun svojih profitov bi bili zadovoljni, da bi se neznosno stanje pod ZVU še podaljšalo, da bi ljudstvo še nadalje trpelo.

Tudi ta članek «Voce libera» dokazuje, da se reakcija slabo počuti in da se brez tuje pomoči ne bo mogla obdržati pred silo strnjenih ljudskih množic na oblasti. In zato še potrebuje anglo-amerikanske čete in tanke «za obrambo pred nevarnostmi» za svoje pozicije.

Še vedno nerešeno vprašanje odpuščenih delavcev v ladjedelnici Sv. Roka

Ker pri pogajanjih med koordinacijskim odborom CRDA-e in osrednjim ravnateljstvom CRDA ni prišlo do sporazuma glede odpuščenih delavcev v ladjedelnici Sv. Roka, si Osrednji odbor za sindikalni sporazum pridržuje vse pravice za nadaljne korake, da reši to vprašanje.

Zborovanje Zveze antifašistične mladine

V soboto, 17. t. m., ob 17. uri bo zborovanje Zveze antifašistične mladine v kulturnem krožku Tomažič. Na dnevnem redu je politično poročilo, poročilo o II. brigadi za mladinsko progo, o proslavi svetovnega mladinska festivala, tekmovanje delavske mladine in ureditev izkaznic Zveze.

Zborovanje se bo nadaljevalo v nedeljo. Razpravljali bodo o spremembah od zadnjega zborovanja v novembru. Od takrat smo prisostvovali mnogim več ali manj važnim dogodkom, od katerih je bil največji prvomajska proslava, ki je pokazala, da je volja po združitvi vedno močnejša in zajema vedno širše kroge med mladino. Zborovalci bodo morali na tej podlagi določiti smernice za bodoče delo tržaške mladine.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Gonja Delavske zbornice

proti Enotnim sindikatom dosegla višek

Delavska zbornica je že v Parizu nerada pristala na sporazum za združitev obeh sindikalnih organizacij. To nam potrjuje tudi izjava izvršne komisije Delavske zbornice, ki so jo objavili v včerajšnji «Voce libera» in v kateri pravijo, da so čutili že tedaj do zastopnikov Enotnih sindikatov «stud ter da so se jim gabili».

Čeprav sta obe organizaciji pristali na to, da se ne bosta po časopisju ali drugače napadali, so začeli gospodje iz Delavske zbornice kmalu strupeno gonjo proti Enotnim sindikatom. To pa še ni bilo dovolj. Potom delodajalcev so pritiskali na delavstvo, da se vpiše v njihov sindikat, ter s tem dokazali, v čigavem interesu so nastali. In gospodarji so jim šli prav radi na roko. Enotni sindikati so dolgo molčali, ker so se zavedali svoje moči.

Polnili so se še nadalje zidovi z lepaki Delavske zbornice, polni laži in obrekovanja proti Enotnim sindikatom. Njih bes in strupeni izlivi pa so se še povečali, ko so se začele volitve v večjih tovarnah, kjer je delavska zavest bolj razvita in kjer so računali na gotov neuspeh. Izrabili so tudi proslavo prvega maja in dolžili Enotne sindikate nacionalizma, medtem ko so le oni navezali svojo organizacijo na italijansko rešitev vprašanja pripadnosti Trsta, medtem ko Enotni sindikati vprašanja državne pripadnosti sploh niso načenjali.

Sedaj pa dolže voditelji Delavske zbornice Enotne sindikate, da nočejo enotnosti, ko je vsakomur jasno, kdo to enotnost razbija. Če bi ne bilo temu tako, zakaj se na vse kriplje otepajo volitev v Arzenalu in ladjedelnici Sv. Marka, kjer vedo, da jih čaka poraz.

Sprlčo vsega tega obrekovanja in laži so morali Enotni sindikati končno zavzeti odločno stališče, ker bi drugače lahko kdo njihovo popustljivost za dosego enotnosti smatral kot slabost. Preteklo sredo so objavili izjavo, v kateri so s tehtnimi argumenti pribili, kje leži krivda za odlašanje sindikalnih volitev in kdo razbija sindikalno enotnost. Na to jasno zavzetje stališča ni znala Delavska zbornica odgovoriti drugače kot z novimi lažmi in obrekovanjem. Te laži pa so tako podle in ogabne, da sploh niso vredne odgovora. Zavednega tržaškega delavstva pa vse to ne bo motilo, ker ve, da je zmaga njegova, in da bo kljub vsem spletkam dosežena sindikalna enotnost, ki bo odločen udarec reakcionarnim spletkam in jamstvo, da ne bodo delavci prepuščeni na milost in nemilost izkoriščanju delodajalcev.

SLOVENCI, SKRBITE ZA SVOJEGA DIJAKA! DARUJTE ZA DIJAŠKO MATICO!

Volitve v združeni sindikat

Danes dopoldne ob 10., volijo uslužbenci družbe «Wagons Lits». OOSS vabi uslužbence, naj se polnoštevilno udeležijo volitev.

Preskrba

Po 100 gr mila delijo od danes dalje potrošnikom v podeželju na odrezek št. 1 tekoče živilske nakaznice. Delitev konča 31. t. m. Cena 340 lir kg.

Odrezke za koruzno moko naj dvignejo trgovci VI. skupine na občinskem prehranjevalnem uradu.

Vremensko poročilo

Tržaška vremenska postaja je izdala sinoči naslednje vremensko poročilo: barometer 757.0 in se dviga, temperatura: 20.5, 15, 18.4; vlaga: 60%; veter 12 km na uro; morje: malo razgibano; temperatura morske vode: 17.5.

Velik napredek sežanskega okraja

Zasedanje okrajnega ljudskega odbora v Sežani

23. februarja t. l. se je okrajni ljudski odbor sestal na I. zasedanje ob priliki ustanovitve sežanskega okraja. V okraj so vključili celo področje hrpeljskega okraja v coni B, področje krajevnih ljudskih odborov Koprskega okraja v coni B ter področje sežanskega in komenskega okraja v coni A. Zavlačevanje mirovnih pogajanj in s tem negotovost meja med FLRJ in Italijo je zelo oviralo delo odbora. Dosedaj je imel ljudski odbor štiri redne in štiri izredne seje.

V nedeljo, 11. t. m., je v Hrpeljah bilo redno zasedanje ljudskega odbora za Sežano. Udeležilo se ga je 49 odposlancev in okrog 110 drugih delegatov in gostov. Predsednik je v svojem govoru opozoril na važnost zakona o petletki, ki so ga sprejeli jugoslovanski narodi in kateri je tudi naš zakon.

V debali je delegat iz Gabrovice opozoril na potrebo, da se kmetje združijo v zadruge, ker le tako bo mogoče racionalno obdelovanje polja s traktorji. Izvršni odbor je imel težkoče v izvajanju organizacije in v administrativnem poslovanju zaradi pomanjkanja prostorov za urade, opreme in pomanjkanja strokovnih kadrov. Dosedaj so delno ustanovili sledeča podjetja: okrajno gradbeno podjetje s sedežem v Divači, okrajno avtoprevozniško podjetje s sedežem v Hrpeljah in z delavnico v Divači ter okrajno mizarsko podjetje v Divači. Ker bo z novimi mejami potrebno izvesti nove volitve, moramo pripraviti volivne imenike. Ker bomo pripadali Jugoslaviji in bomo s tem dobili nov zakon o matičnih knjigah, bo treba reorganizirati matično poslovanje. Preskrba z industrijskimi izdelki se je izboljšala, posebno pa s tekstilnim blagom, ki ga oskrbujeta državna trgovina «Tkanina» in Naproza. Ker naš okraj pridela veliko mleka, bo v Lokvi osnovana okrajna mlekarna, ki bo oskrbovala Trst z mlekom. Sadje pa bo že letos prevzemalo državno podjetje «Vino in sadje» v Ljubljani. Gozdarski referat pripravlja načrte za načrtno pogozdovanje. Že letos bodo gojili v okrajni drevesnici 1.600.000 sadik. Za pogozdovanja v okviru petletke pa je določenih 20 milijonov lir. Začeli bomo tudi z nabiranjem borove smole. Že letos so narezali 8000 borov.

V našem okraju v delu, ki spada v cono B, je 35 osnovnih šol s 45 učitelji in v delu, ki spada coni A, pa je 26 šol z 41 učitelji. Nižja gimnazija v Hrpeljah pa ima 180 dijakov.

Pri diskusiji so tovariši opozorili na težkoče, ki ovirajo redno delovanje ljudskega odbora. Največje zlo pri tem je pač razmejitvena črta, ki ovira izvajanje delovnih načrtov. Odobren kredit za investicijska dela znaša 77.622.300 lir. Ker smo si z ljudsko oblastjo priborili pravice, ki jih do sedaj delovno ljudstvo ni imelo, je naša dolžnost, da napnemo vse sile in podpremo naš gospodarski načrt. Zato bomo osnovali že letos v tem okviru okrajno gradbeno podjetje, okrajno avtoprevozniško podjetje z mehanično delavnico, dalje mizarsko delavnico, javno tehtnico na Kozini, tovarno pokalic in sodavice v Kozini, zgradili bomo cesto Artviže-Rodik in obnovili bomo porušeno podeželje. V načrtu je tudi gradnja nove železniške proge Sežana-Dutovlje, zadružne kleti v Tomaju ter ostalih važnih objektov.

Skupščina je enoglasno potrdila za predsednika izvršnega odbora Sežana tov. Petrinja Danila-Primoža, kateri je bil na zadnji skupščini samo začasno imenovan kot predsednik I.O. Skupščina se je zaključila s himno Hej Slovani.

VESTI S PODEŽELJA

Delo krajevnega prosvetnega sveta v Prestranku

Med najbolj delavne krajevne prosvetne svete spada prosvetni svet v Prestranku. So sicer drugi prosvetni sveti tudi delavni, kakor je razvidno iz njihovih zapisnikov o rednih sejah in iz dela samega, ki ga vršijo. Med temi so v Bukovju, Studenem, Senožečah, Orehku, Dol. Košani in v Šmihelu na Krasu. Vendar med vsemi prednjači prestranški.

Kaj so napravili v zvezi s sklepi, ki so bili sprejeti na prvem kongresu ljudske prosvete v Ljubljani?

Ko je prišla delegatka domov s tega kongresa, je sklicala vse kulturno-prosvetne delavce in ostale na sestanek in jim razložila pomen nove dobe tudi v kulturi.

Poleg rednih sej, ki jih imajo vsak mesec, so pristopili k stvarnemu delu. Igralska družina iz Matenje vasi je naštudirala «Zeleno vrvičo», recitacijski zbor iz Zeje je naštudiral dve zborni deklamaciji, pevski zbor, ki šteje 44 pevcev, je začel vaditi pesmi. Vsi so že nastopili s svojimi točkami na raznih kulturno-prosvetnih prireditvah v svojih domovih kulture v Prestranku, na Razdrtem, v Postojni ter v Št. Petru. Tudi za svojo knjižnico skrbijo in nabavljajo sproti vso sodobno literaturo. Tako nudijo na raznovrstne načine delovnemu ljudstvu kulturne vrednote.

V Matenji vasi je začela graditi mladina svoj dom kulture in sicer je hvale vredno to, da pridobiva sredstva za gradnjo tega doma le s kulturno-prosvetnimi prireditvami, a ne s plesi. V načrtu imajo tudi dokončno obnovo doma kulture v Prestranku.

V ta prosveti svet so vključene vasi: Prestranek, Slavina, Selce, Koče, Zeje, Matenja vas, Rakitnik in Grodišče.

S takim delom bomo mnogo prispevali k uspešnem izvajanju prve petletke in dvignili pri delovnemu ljudstvu tudi kulturno raven.

Lilija Bogomil

NARIN

Novo železniško postajališče. Dne 4. t. m. smo otvorili novo postajališče. Prvi vlak se je ustavil ob 7. zjutraj. Mladina je postajo skrbno okrasila z zelenjem, zastavami, napisi in mlaji. Popoldne so se zbrali ljudje iz vasi in okolice, da proslavijo uspeh svojega dela. Tovariša Vlado in Jože sta v svojih govorih pohvalila vaščane za njihovo trdno voljo, požrtvovalnost in trud, ker so dali lep primer obnavljanja naše domovine, ter tako tudi nakazali pot za uresničevanje petletnega gospodarskega načrta.

Pavla Kaluža

Prosvetno društvo Sv. Ivan v Plavjah

Kulturna prireditev. V nedeljo je priredilo Prosvetno društvo iz Sv. Ivana izlet v našo vas. S pevskim zborom, dramskim odsekom in drugimi gosti je bilo nad 120 udeležencev. Mi smo jih prav prisrčno pozdravili, ker vsak tak obisk prinese nekaj novega, zanimivega in poučnega. Dramski odsek nam je podal prav dovršeno dve enodejanki: «Snubač» in «Medved», a pevski zbor nam je zapel celo vrsto lepih partizanskih, narodnih in umetnih pesmi. Dvorana je bila nabito polna hvaležnega občinstva. Svetoivančani so nam pokazali, kaj vse zmore veselje, vztrajnost in ljubezen do stvari, pa čeprav žive mogoče v slabših razmerah kot mi na deželi. Zato se jim zahvaljujemo za obisk in lepo prireditev in prosimo, da nas zopet čimprej obiščejo. Ves izkupiček je šel v prid našega društva.

Ljudsko slavje na Proseku

Center za ljudsko prosveto v Trstu organizira v nedeljo, 25. t. m., ljudski izlet in veselico na Proseku-Kontovelu, katere se lahko udeležijo člani kulturnih krožkov in njihove družine. Veselica se bo začela ob 9. dopoldne in bo trajala do 21. zvečer.

Sodelovale bodo godbe in pevski zbori iz Trsta in Krasa. Na Proseku bo ples na prostem in v dveh dvoranah, od katerih je ena na Proseku in druga na Kontovelu. Tekom dneva se bodo vršile tudi razne športne manifestacije in igre, ki jih prireja zveza fizkulturnih društev. Med temi so sledeče točke:

1.) Izletniški marš Rojan-Scala Santa - Opčine - Repentabor - Volnik - Veliki Repen - Prosek; dolžina okrog 21 km, čas 6 ur. Start ob 6. uri pri vojašnici v Rojanu; 2.) ob 10.30 bo na Proseku nogometna tekma; 3.) kolesarska dirka z nagradami; 4.) ob 18. uri marš na dolžini 2 km z nagradami; 5.) krogljanje, vlečenje vrvi itd.

Na Proseku in Kontovelu je skupaj deset gostiln, ki bodo postregle izletnikom s kosili, kolikor bodo mogle. Priporočamo pa, da si prinese vsak hrane s seboj.

Velike sleparije s premogom

Policija aretirala okoli 20 ljudi

Že pred nekaj tedni smo pisali o špekulacijah s premogom, ki so ga brezvestni črnoborzijanci s ponarejenimi dokumenti izvažali v Italijo, zlasti v Milan in ga tam prodajali po astronomskih cenah.

Sedaj so odkrili podoben slučaj, ki je še večjega obsega in pri katerem so zaslužili špekulanti na debelo od 30 do 40 milijonov lir ali morda celo več. Policija je aretirala okrog 20 oseb. Njihovih imen niso objavili, ker je preiskava še v teku. Ti ljudje so kupovali po 800 lir za stot premoga, ki je bil namenjen tržaškemu prebivalstvu in industriji. En del so ga prodali na domači črni borzi po 2100 lir za stot, vendar so pretežni del izvažali v Italijo, kjer so ga lahko prodajali še mnogo dražje.

Ta primer nam najbolj nazorno pokaže pomanjkljivost upravnega sistema. Dočim so morali ukiniti dobavo plina prebivalstvu prav zaradi pomanjkanja premoga, je tega vedno dovolj za razne črnoborzijance, ki ga izvažajo preko meje.

Še enega morskega psa so ujeli

Prejšnjo noč so štirje ribiči, ki so lovili v tržaškem pristanišču z motobarko «San Giuseppe», ujeli zopet enega morskega psa. Ko so bili ravno pri lovu med kopališčem Ausonia in med valolomom, se je orjak, ki je dolg 3.20 m zapletel v mrežo in jo hotel raztrgati. Mornarji so to opazili in so se mu približali. Zadrgnili so mu vrv okrog vratu in ga pritrdili. Obenem so mu z nožem zadali več ran, da bi z izgubo krvi opešal na moči. Vendar je trajalo skoro dve uri, preden so ga mogli ugnati in potegniti v čoln.

V tej borbi pa se je izkazalo, da to ni bil morski pes, ampak samica, ki je prav v tem času borbe za življenje rodila okrog 70 malih psov. Polovico od teh so ujeli skupaj z materjo, dočim jih je ostala polovica pobegnila v morje. Ujeto družinico so razstavili v ribarnici v ul. Corridoni. Včeraj proti večeru se je zbrala večja množica radovednih Tržačanov, da bi si ogledala mrtvo zver in njene mladiče. Plačevati so morali po 10 lir vstopnine, kar bo šlo v prid sirotam padlih partizanov. Sinoči do 19. ure so na ta način že nabrali okrog 10.000 lir.

Pazite na denarnice

Vsak dan so tržaški žeparji na delu in vedno najdejo žrtve, ki se pustijo olajšati za svojo denarnico. 65 letnemu Jožefu Canavese so na tramvaju št. 8 okrog poldne izmuznili denarnico iz zadnjega hlačnega žepa. V njej je bilo 5.000 lir in dokumenti.

Vollmann Carolina iz Beljaka, ki stanuje v ul. Udine 29 je okrog 19. ure, ko je šla po ul. XX. Settembra opazila, da ji je nekdo izmaknil denarnico s 500 lirami in dokumenti.

Promet v tržaškem pristanišču

Dne 14. t. m. so prišli v Trst naslednji parniki: «Fanny Brunner» iz Aleksandrije s 4144 balami bombaža za Trst in 1129 za Benetke. Grški parnik «Grigorius C. 111» iz New Yorka s 5300 tonami splošnega tovora in 2800 tonami blaga za Trst; angleški parnik «Ocean Ridder» iz Porto Said brez tovora, in italijanska petrolejka «Zaule» iz Ancone prazna.

Istega dne je odšla amerikanska ladja «William Rayburn» proti Hamton Roadu.

Dne 15. t. m. so prišle ladje: «John Sharp William» iz Manile s 6044 tonami kopre za UNRRA-o; «Dahlia »iz Benetk z 220 tonami raznega blaga za Sušak; «Orion» iz Istanbula s 360 tonami raznega tovora.

Odšle so naslednje ladje: «Thomas H. Sumner» v Benetke z delom tovora in «A. Th. Jonasson» v Beyruth, prazna.

FIZKULTURA

Borba za biti ali ne biti

Lj. Ponziane - Železničar jutri ob. 16. na stadionu

Jutrišnje 23. kolo jugoslovanskega nogometnega prvenstva bo poteklo v borbi za biti ali ne biti enajstoric Lj. Ponziane, Železničarja, 14. oktobra, Budućnosti in Kvarnerja. Med temi petimi enajstoricami, ki sestavljajo repek kvalifikacijske lestvice, se bo z jutrišnjo nedeljo pričela odigravati zadnja faza nogometne drame, faza, ki se bo kakor v vsakdanjem življenju, razvila v neizprosno in ogorčeno borbo za obstanek. Vseh pet kandidatov za izpad iz jugoslovanskega državnega prvenstva v nižji razred, ima približno enake teoretične in praktične možnosti rešitve, za vse je podana enaka rešilna bilka. Vseh pet bo teh nekaj nedelj preživelo v enaki živčni napetosti, vseh pet bo v tej borbi za biti ali ne biti, gradilo upe in nade v svoji lastni sreči in nesreči drugih. Oglejmo si bežno jutrišnji program jugoslovanskega nogometnega prvenstva in potegnimo iz njega prognoze.

Enajstorica Lj. Ponziane, ki si je v zadnjih dveh tekmah na tržaškem stadionu tako začetniško pustila odnesti 4 dragocene točke, s katerimi bi bile danes že izven nevarnih voda (tu moramo pripomniti, da je v veliki meri kriv tega tudi saboter Giannini, ki je v teh dveh tekmah, posebno proti Spartaku, hote igral za poraz svoje enajstorice. Da je temu tako se vidi iz tega, ker je odpotoval v Italijo na poskušnjo za eventuelni angažman nekega italijanskega nogometnega moštva (Bari). Odpotoval je brez vednosti svojega vodstva v družbi znanega trenerja kluba milijonarjev «Edere»), bo jutri sprejela v goste sarajevskega Železničarja, proti kateremu je že v Sarajevu uspela (1:0). Prognoze so torej vse na strani tržaških nogometašev, ki bodo ob podpori vseh poštenih tržaških ljubiteljev nogometa, končno zopet našli pot do zmage in prepotrebnih točk.

Tudi v Titovgradu bo jutri bolj vroče, kot po navadi. Srečali se bosta moštvi domače Budućnosti in niškega 14. oktobra, tovariša v nesreči, ki jima grozi ista usoda. Prognoze so na strani domačinov, vendar pa kakor kaže, Nišijani ne bodo poceni prodali svoje kože.

Petemu kandidatu za izpad Kvarnerju, pa jutri v Beogradu proti Partizanu ne bo preostalo drugega, kot da bo vložil vso svojo borbenost v to, da ne bo njegov poraz katastrofalen. V ostalih tekmah jutrišnjega dneva pa se bodo pomerile tele enajstorice. V Beogradu bo derby med Metalcem in Rdečo zvezdo. V Subotici se bodo domačini poskusili revanširati Hajduku za poraz v prvem delu prvenstva, v Zagrebu pa bodo Dinamovci imeli v gostih skopljansko Pobedo. Drugi zagrebški predstavnik Lokomotiva je tekmo proti Nafti že dobila par forfait z rezultatom 3:0.

Jutrišnji nogomet

Pokrajinsko prvenstvo: V Trstu na igrišču Ponziane ob 14.45 Montebello-Milje; ob 16.30 Krmin-Tovarna strojev. *V Piranu* ob 15. uri Piran-Gaslini. *Na Reki* ob 15. uri Torpedo-Tržič. *V Gorici* ob 15. uri Gorica-Rača. *V Kopru* ob 16. uri Koper-Skedenj.

Finale okroznega prvenstva: Na stadionu ob 12.30 Magdalena-Alma Vivoda; ob 17.45 Rojan Costalunga; ob 14.45 Rdeča zvezda-Primorje P.

Juniorsko prvenstvo: Igrišče CRDA: ob 11. uri Ponziana-Magdalena; ob 16.30 Sv. Ivan-DSZ; ob 17.45 Sv. Vid-Opčine. *Igrišče Ponziane:* ob 13.30 Sv. Sobota-Arzenal; ob 18. uri Škedenj-Primorje P.

Pokal «Vatta Vatovec Zvesti»: Igrišče CRDA: ob 8. uri Tovarna strojev-Bolniška blagajna; ob 9.30 Nabrežina-Kraljič; ob 13.30 OMSA-Tiskarji; ob 15. uri Vom-Col; ob 19. uri Škedenj-Zavlje. *Igrišče v Sežani:* ob 15. uri Sežana-Dreher. *Openško igrišče:* ob 10. uri Kolonja-Montebello; ob 14.30 Kozman-Sv. Marko; ob 16. uri Opčine-Vesna; ob 17.30 Greta-Acegat.

in košarka

Pokrajinsko prvenstvo: Na Reki ob 15. uri Kvarner-Redivo (ženske); ob 16. uri Kvarner-Col.

Morganov pokal: Igrišče DSZ: ob 9. uri Barkovlje-Greta; ob 10. uri Školjet-Sv. Vid; ob 11. uri DSZ-Arzenal. *Igrišče Tomažiča:* ob 8. uri Vom-Rojan.

Rauberjev pokal: Igrišče Tomažiča: ob 8. uri Tomažič-Vom; ob 10. uri Vesna-Magdalena; ob 11. uri Rinaldi B-DSZ.

KULTURA

Obnovljena Narodna knjižnica v Beogradu

O priliki letalskega napada na Beograd 6. aprila 1941. je bila uničena tudi Narodna knjižnica, ki je zgorela od vrha do tal. Vse njene dragocenosti so bile izgubljene. Uničenih je bilo kakšnih 500 tisoč zvezkov, med drugim poleg knjig v jezikih jugoslovanskih narodov tudi dragocene knjige v tujih jezikih. Beograjska knjižnica je razpolagala celo z nekaterimi izdajami, ki jih nima niti Britanski muzej v Londonu. Vse to je bilo uničeno. V zbirki starih knjig je bilo uničenih 1800 zvezkov, ki so predstavljali v predvojni vrednosti nad milijardo din. Misal iz l. 1483. in prva srbska čitanka iz l. 1597. sta takisto postala žrtvi požara.

V akciji za obnovo države so začeli nanovo organizirati tudi Narodno knjižnico pri centralni vladi. Da bi nadomestili nastale vrzeli, so zbrali staro srbsko književnost, nadalje dela iz slovanskih književnosti s posebnim ozirom na Rusijo. Doslej se je posrečilo zbrati 200.000 zvezkov večinoma iz slovanskih literatur, nekaj malega pa tudi iz tujih književnosti. Tako bo Nar. knjižnica obnovila svoje delovanje že letos. Za začetek je predvidena čitalnica s 150 sedeži. Sčasoma bo dobila knjižnica tudi prostore, kakršni so potrebni takšni kulturni ustanovi.

Zahvala malih umetnikov

Kulturni center in družba malih umetnikov iz Benetk se zahvaljuje vsem organizacijam, odborom, krožkom, časopisom in privatnikom, ki so kakor koli pripomogli k uspehu teh malih umetnikov in njihovih prireditev. Posebno zahvalo izražamo krožku «Kraljič», Frauzin iz Milj, društvu v Škednju in na Opčinah.

Občni zbor društva «I. Cankar»

Dne 22. t. m. se bo vršil ob 20. uri v prostorih krožka «Tomažič» občni zbor prosvetnega društva «Ivan Cankar». Vabimo vse člane, da se nanj temeljito pripravijo.

Igralska družina Ricci

V ponedeljek, 19. t. m., ob 21. uri bo v gledališču Verdi dramska družina Renzo Ricci priredila Sem Benellijevo igro «Pajek».

Vokalno-instrumentalni koncert v Verdi

Danes zvečer ob 21. uri priredita tržaška filharmonija in gledališki pevski zbor vokalno-instrumentalni koncert.

Vstopnice so v predprodaji v gledališki blagajni od 9.30 do 12.30 in od 16. do 19.

Enotni sindikati

Prehrana. Vsi nameščenci pekarn naj se udeležijo zborovanja, ki bo v ponedeljek, 19. t. m., ob 17. uri v ul. Conti 11. Razpravljali bodo o draginjski dokladi.

Mornarji in pristaniški nameščenci. Vabimo vse člane, da poravnajo za ostanke za mesec maj.

Vratarji. Vsi upravniki in lastniki hiš naj pošljejo čim prej na Enotne sindikate ali Delavski zbornici seznam vratarjev in nameščencev. Seznam mora biti v treh izvodih in bo služil v volivne namene.

Železničarji. Vabimo vse pogodbenike pri železnici na zborovanje, ki bo danes 17. t. m. ob 19. uri v ul. Imbriani 5. Na dnevnem redu je poročilo odbora, program za ureditev pogodbenikov na STO-ju in slučajnosti.

Opozorilo pevskim društvom

Dne 8. junija se bo vršil na Opčinah velik množični pevski koncert. One zbore, ki že znajo katero izmed spodaj navedenih pesmi prosimo, da dotične pesmi ponavljajo. Na sporedu bodo sledeče skladbe: Venturini: Zdravica; Adamič: Lipa, Nocoj se mi je sanjalo, Pozdravljena domovina. Pozimi iz šole, Sem pevec; Foerster: Naše gore; Nedved: Naša zvezda; Hej brigade, Pozdrav. Mi smo ubežniki, Seljačka, Stalingrajska, Udar na udar, Partizanska (Heja - ho), Pesem bratstva, Fizkulturna; Nedved: Nazaj v planinski raj.

Občni zbor društva «I. Cankar»

Dne 22. t. m. se bo vršil ob 20. uri v prostorih krožka «Tomažič» občni zbor prosvetnega društva «Ivan Cankar». Vabimo vse člane, da se nanj temeljito pripravijo.

KINOPREDSTAVE

ROSSETTI. 15.30: «Ta naša ljubezen», Merle Oberon, C. Raina, Charles Korvin.

FILODRAMMATICO. 16: «Gospod ostane na kosilu», B. Davis, A. Sheridan, M. Wolley.

ITALIA. 15.30: «Posledice poljubu», Deana Durbin, Franchot Tone.

IMPERO. 16.00: «Cvetka, ki jo nisem vtrgal», Charles Boyer in Joan Fontaine.

CINE DEL MARE. 15.30: «V jugoslovanskih gorah». Zelo važen sovjetski film.

Odg. urednik DUSAN HRESCAK
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

MALI OGLASI

PROGLAŠAM za neveljavne osebni izkaznici in izkaznici SIAU-a izgubljenih dne 8. t. m. v Hrpeljah na ime Rodila Jožef in Primožič Svetko, stanujoč v Podpeči št. 36.

† Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustil naš ljubljeni mož in oče

Justin Kovačič

Pogreb dragega pokojnika bo danes 17. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti v Lipici na domače pokopališče v Bazovici.

Lipica 26. maja 1947.

Zalujoči: žena Gizela, sin Nevo, hčerka Dragica in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so spremljali k zadnjemu počitku našega dragega

MARJANA LUŽNIKA

ki je 13. t. m. tragično končal svoje življenje v cvetu let, in vsem, ki so z nami sočustvovali ob tej težki izgubi, se prav iskreno zahvaljujemo. Posebno se zahvaljujemo darovalcem cvetja in vencev, pevskemu zboru in tržaškemu motoklubu.

Bazovica 15. maja 1947.

Žalujoči: ŽENA, HČERKA in ostalo sorodstvo.

Prosvetno društvo «Višava» s Konkonela naznanja tužno vest, da je po kratki in mučni bolezni izgubilo svojega priljubljenega pevovodjo

MAKSA BARETO

PROSVETNO DRUŠTVO «VISAVA»

Prosvetno društvo «Haas» na Vrdeli naznanja težko izgubo s smrtjo svojega zaslužnega pevovodje

MAKSA BARETO

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, 18. t. m., ob 10.30 iz mrtvašnice glavne bolnice v ul. Pietà.

PROSVETNO DRUŠTVO «HAAS»

V NEDELJO, 18. MAJA t. l. bo priredil II. rajon

veliko kraško majsko slavje v Bazovici

Bogato preskrbljen bar. Začetek ob 15.

Preskrbljeno je za prevoz od prvih popoldanskih ur dalje. Odhod iz ul. Fabio Severo (zadnja postaja filovije B) do Bazovice.

Člani ZPP bodo priredili v NEDELJO, 18. MAJA,

JAVEN PLES v PLISKOVICI

Igrala bo godba iz Sv. Križa. Vabljeni vsi!

Velika likvidacija modelov po ZNIŽANIH cenah
KRZNARSTVO
ZILIOTTO
TRST, Ul. TRENTO 11 TELEFON 2037

Sporočila in objave

Izlet na Kucelj

Planinsko društvo v Trstu priredi jutri, 18. t. m., izlet na Kucelj. Prevoz z avtobusom. Voznina za člane 300 lir, za nečlane 350. Vpisovanje in vse informacije dobite v knjigarni Stoka ul. Milano.

Sportno društvo Sv. Ivan priredi v nedeljo, 16. t. m., izlet na Kucelj. Odhod ob 6. uri od cerkve pri Sv. Ivanu. Cena 230 lir (in ne 280 kakor je bilo pomotoma javljeno).

«Scampolo» v kinu «Mare»

V petek, 23. t. m., ob 20.30 bo dramatski odsek italijanskega kulturnega centra uprizoril v kinodvorani «Mare» igro v treh dejanjih «Scampolo», ki jo je spisal Dario Niccodemi.

Prodaja vstopnic začne 19. t. m. na sedežu kulturnega centra v ul. Mazzini 32-I nad., kjer bo trajala do petka 23. t. m. ob 12. uri. Od 15. ure dalje na dan predstave bodo prodajali vstopnice pri gledališki blagajni.

Opozorilo gostinskim obratom

Odbor za sindikalni sporazum vabi vse lastnike hotelov, restavracij, gostiln, barov, kavarn in sličnih lokalov, naj tekom tega tedna pošljejo seznam vseh uslužbencev v treh izvodih na Enotne sindikate, via Imbriani štev 5 ali na Delavsko zbornico, ul. Duca d'Aosta 12.

Ti seznami bodo služili pri sindikalnih volitvah.

Strokovni odbor za sindikalni sporazum opozarja lastnike, da so po zakonu obvezani to storiti.

Plezalni tečaj v Glinščici

Planinsko društvo ima v nedeljo, 18. t. m., plezalni tečaj v Glinščici (Rosandri). Zbirališče ob 9. uri zjutraj v Milnu, kjer je tudi vpisovanje novih tečajnikov.

Pevci in pevke, ki bodo sodelovali na pogrebu pokojnega Maksa Bareta, naj se zberejo jutri v nedeljo točno ob 8. uri v gostilni Milkovič (pri cerkvi).

Opozorilo mestne občine avtomobilistom

Na večkratne pritožbe, da motorna vozila delajo podnevi in ponoči velik hrušč z avtomobilskimi hupami okrog glavne bolnice, opozarja mestna občina vse avtomobiliste, da je prepovedan kakršen koli ropot in uporaba avtomobilskih hup v bližini bolnice. Ta prepoved je še vedno v veljavi. Zato bodo strogo kaznovani avtomobilisti, ki bi prekršili to prepoved.

ALEKSANDER BECK: 111

VOLOKOLAMSKA CESTA

Nemci niso sprejeli našega izzivanja na boj s hladnim orožjem, niso sprejeli borbe na nož, njihova borbena razporeditev se je izpremešala, bežali so pred nami.

Podeč sovražnika ter ubijajoč tiste, ki smo jih mogli doseči, smo — naša druga četa in vod podporočnika Islamkulova, ki je z napadom v hrbet začel ta slavni protinapad — z raznih strani vdrli v Novljanskoje.

Tu smo!

1.

Takoj za borci sem pohitel tudi jaz v vas. Tam je bilo streljanje, greča. Rdečearmejci so čistili vas od zaostalih Nemcev.

Naglo, kolikor so ga noge nosile, je zdrvel, ne da bi me bil opazil, suhljati Abilj Džilbajev s polumašinko. Krajci plašča so mu bili zataknjeni za pas, kapa razvezana, naušniki so mu mlatili okrog kot ušesa pri teletu, ko drvi prestrašeno preko polja.

Ves zasopel je pritekel Džilbajev do tovariša, ki je bil tudi Kazah, ter je s prstom pokazal nekam.

— Tam je Nemec... strelja, hudič.., Pojdiva...

Nekoliko sta se porazgovorila, nato pa skupno stekla nazaj.

Abilj je drvel po najkrajši poti, razsrjen, odločen, držeč polumašinko na gotov si. Njegov tovariš pa se je odcepil od njega — očividno v nameri, da bi zaobšel z boka. In naenkrat — v polnem teku — stopi Abilj se je obrnil k svojemu tovarišu ter zaklical:

— Ej, Monarbek, kako se tistemu pravi po nemško? Hult, jeli?

Zasmejal sem se. Pred nekoliko dnevi je bilo v bataljonu izdano povelje: vsi naj se nauče kakih deset nemških besedi — stoj, predaj se, pojdi za mano itd., toda ni bilo časa, da bi se bili prepričali, če so se tega zares tudi naučili.

Tudi njegov tovariš se je ustavil. Klizala sta si po kazahsko:

— Kako se tistemu pravi?

— Hult, jeli?

— Tako je.

In prijatelja sta zdrvela naprej. Popravil sem jima ter zaklical za njima:

— Ni tako, Džilbajev! Halt!

Abilj se je ozrl, opazil kombata ter začel še hitreje teči; ušesa pri kapi so mu mlatila okrog. Jaz pa sem se spet začel smejati.

Šel sem in se smejal, čud